

III, 158.25; en *Contempl. (AlcM)*]; per a la seva etimologia, veg. infra. Més usual era des d'un principi *denejar* 'fer net', la variant metatitzada de *nedejar*, que s'havia donat també en occità: Llull, «Contrició e penitència munden e *denejen* ta anima de vicis e peccats» (*Doctr. Pueril*, p. 101, també en *Plant de Sta. Maria*, v. 118, *NCL* III, 59); «medicina purga e *deneje* lo cors d'om» (*VidesR*, 15v1); Muntaner, *Cròn.*, cap. 143 (Col. Pop. Barc. IV, 70); Reixac, *Questa*, 90.35; ACanales «I pug petit, qui fou exporgat de tots los arbres que allí eren, en guisa que --- no s'i pogués fer agayt ni trayció. Adonchs, com lo dit puyg fou ben scombrat e *denejat* ---» (*Scipió*, *NCL*, p. 45.9); JRoig, v. 14332. En el S. xv *denejar* sembla haver perdut força de la seva vitalitat enfront de *netejar*, però ha continuat dialectalment en sentits especialitzats. El valencià JEsteve (1472) el dóna en l'accepció de 'esporgar els arbres', 'pelar (fruits, llegum)', sentit que ja anticipava l'exemple citat d'un altre valencià, Ant. Canals, supra. Posa JEsteve: «Lo que hom *denega* o leva axi dels arbres com dels fruyts: Putamen, nis. Et sunt putamina non solum arborum, sunt verum omnium rerum purgamenta ---» (*DAG.*); i de fet en el sentit de 'triar els grans de cereals o llegums', *denejar* [dɛnəʒá] és usual avui a Mallorca i Menorca; *AlcM* cita de AMAlcover: «Tot són dones i homos que trafeguen --- xapen síndries i melons, *denetgen* arròs»; i el mateix diccionari indica que a Menorca *denejar* s'usa en el sentit figurat de 'fer una cosa amb llestesa i netedat'. Notem, a més, el seu ús en la següent cobra satírica inclosa per Camps i Mercadal: «Homo casat qui festetja, / fadrina qui l'entreten, / és com un molí de vent: / fa farina i blat *deneja*» (*Folkl. Men.* I, p. 110), on el sentit sembla ser que un tal home fa dues coses alhora, una de caràcter neta (farina) i l'altra lletja (esporgar blats). A l'especialització de *denejar* en aquesta accepció degué contribuir la consciència del valor del prefix *de-*, *des-* com a indicador de 'separar', com en *destriar* per exemple. L'origen del català *denejar*, forma usual també en occità antic, fr. ant. *neier*, suposa *NITIDIARE.

Derivats de *netejar*: *netegies* 'allò que es treu d'un llegum' (*DAG.*, que el va recollir a Queralbs; *DFa.*); *neteig* (*AlcM*), *neteja* [Lab. 1839], *neteja* (usual a Sopena, Alta Ribag., segons Oliva, *Congr. de la Ll. Cat.*, 427, escrit *neteja*; cf. la forma *netejar* que hem donat supra de l'Alt Pallars); *netejeable*; *netejada* [Lab. 1839]; *netejadador* [1507 Busa-N.; 1647 DTo.; MGadea *Terra del Xè* II, 119: «el *netejadador* de oliveres y demés arbres...»]; cf. *denejadador* (infra); *netejadura*: amb equivalents llatins de *sinceritas*, *expiatio* i *purgamen* en Busa-Nebr. (1507), però no reproduït per DTo. ni Lacav. *Netejament* [Lacav.; cf. *denejament*, infra]. *Netejó* 'netejada' (Val., *AlcM*).

Derivats de *denejar* i *denejar*: *denejament* [ant., 1340 doc. de Tortosa (BABL XI, 343)]; *denejada* 'l'acte d'esporgar els blats' (Mall., Men.); *denejadador* 'netejadador, esporgador' (Mall., Men.); *denejament* ['netejeament': 1344 *Ordin.* Pere III, 95; 1492 Cauliach; avui usual a Mall. i Men. com 'netejeament dels blats, cereals etc.']; *denejatiu* adj. [un ex. de «--- me-

dicina *denejativa* ---» en el sentit de medicina que neteja o expurga en Cauliach, 1492 (*AlcM*)].

CULTISMES: *Nitid* [Lab. 1888, *nitii*], pres del llatí *nitidus*; *nitidesa* [Lab. 1888], *nitidament*.

CPT.: +No-*nedeu* 'impur', 'inmunda' «la no-*nèdesa* Diana», *VidesR*.

¹ Algú podria creure que en català hom esperaria més aviat un femení en *-esa* com en oc. ant. a la vista d'ALAUDE *alosa*, -ITIA *-csa*, però convé recordar que en NITIDA la *-d-* es trobava en síl·laba final àtona i que, a més, aquesta consonant era susceptible d'eliminació fins i tot en -ITIA, com sigui que *-ea* fou tant o més comú que *-esa*. Altrament no falten alguns exemples de *nèdesa* en les *VidesR*: «per lur *nèdesa* vida són apelats Déus entre homes» (P211r1), «e-Is fas aver cogitacions no *nèdeses*» (P163v1). — ² Hem tractat del desenvolupament de -*ndus* en català i en castellà en un article publicat en *Homenatge a Josep M. de Casacuberta* II (1981), 25-36; un altre mot amb -*ndu* que va donar un doble resultat fou PUTIDU: d'una banda **púdeu*, *-ea* (deduïble de *púdo*(l), nom de l'arbust *Rhamnus alpina*, i *puda* com en el topònim *La Puda*, nom de diverses aigües sulfuroses (a Montserrat, Vic etc.), *Font Púdia*, una altra font sulfurosa, i *Torrent Púdol* (Cerdanya)) i d'altra banda *put* que ha continuat en el compost *gat put* (cast. *turón*), usat en els Pirineus (DECH IV, 701a42). — ³ Levy, *PSW*, s. v. *nede*, dóna *net* dels documents dels Ss. XIV i XV, i *neta* d'un text del S. XIV, i d'altres que són més antigues, però no és clar si ho són també els seus manuscrits. Notem, però, que tant Levy, com Wartburg (*FEW* VII, 147a) semblen considerar *net* una continuació de *nede*; Meyer-Lübke (*REW*, 5929) no esmenta el català *nèden* ni occità *nede*. — ⁴ En un sentit semblant, *AlcM* duu el substantiu *net* m. 'clap de bosc sense mates ni altres plantes baixes' (localitzat a Palamós). — ⁵ Wagner, *ZRPh*. LXX, 261-63, suggereix NITIDU com a base del sard *innidu* «intatto, immaculato».

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *netament*, *nèdeament*, *netedat*, *nedetat*, *nèdesa* (*nede*), *netesa*, *neteja*, *denejar*, *denejar*, *neteigies*, *neteig*, *neteja*, *netejeable*, *netejada*, *netejadador*, *netejadura*, *netejeament*, *netejeó*, *nedejeament*, *denejada*, *denajador*, *denejeament*, *denejatiu*, *nitid*, *nitidesa*, *nitidament*, *no-nèdeu*.

Nét, -a, V. *nebot* *Netament*, V. *net* *Netastre*, V. *nebot* *Netedat*, *netegies*, *neteig*, *neteja*, *netejeable*, *netejada*, *netejadador*, *netejadura*, *netejeament*, *netejar*, *netejeó*, V. *net* *Neterró*, V. *nebot* *Netesa*, V. *net* *Netigós*, V. *neguit* *Nella*, V. *necla* *Netolí*, V. *nebot* *Nètsia*, V. *nàcsia*.

NEU, f., del llatí NIX, NĪVIS, id.; el vocalisme català així com el de castellà, portuguès i occità suposen una base *NEVE. □ 1.ª doc.: Llull; 1371 JMarc etc.

En català tots els dialectes tenen *e*, que correspon